

آماده سازی خود برای مصاحبه آزمون دکتری

چگونه با مصاحبه روبرو شویم؟

راهکارهای آماده سازی خود برای مصاحبه

بخش اول : فعالیت های قابل انجام در روزهای باقیمانده تا اعلام نتایج

۱- **مروری بر دروس و مطالب کلیدی** : با اینکه سوالات علمی جلسه مصاحبه آزمون دکتری مرتبط با دروس اصلی رشته و گرایش انتخابی داوطلب می باشند ولی متأسفانه آزمون کتبی برخی رشته ها از چنین دروسی نبوده است و رتبه خوب آزمون کتبی به معنای آمادگی در این دروس نمی باشد. یکی از بهترین کارهایی که باید تا زمان دعوت به مصاحبه ها انجام دهید مرور این دروس است.

اگر چند گرایش مختلف را انتخاب کرده اید و نمی دانید به کدام دعوت خواهید شد بهتر است دروس عمومی رشته خود را مرور کنید. معمولاً فاصله بین اعلام اسامی معرفی شدگان به مصاحبه و جلسات مصاحبه چندان زیاد نیست و به تأخیر انداختن مطالعه تا آن زمان کار مناسبی به نظر نمی رسد.

۲- **اطلاع نسبی از دانش روز**: سعی کنید خلاصه مقالات (Abstract) ماههای اخیر یک نشریه معتبر در زمینه کاری خود را مطالعه کنید. اگر آشنایی شما با زبان زیاد نیست از منابع فارسی استفاده کنید. به هر حال سعی کنید از موضوعات جدید مطلع گردید.

۳- **آگاهی از جهان پیرامون**: اگر داوطلب رشته هایی نظیر مدیریت ، اقتصاد و نظایر آنها هستید سعی کنید با مطالعه اخبار و اطلاعات مربوط به سایت های خبری تحلیلی در مورد مسائل داخل و خارج کشور آگاهی یابید و با مرور مسائل در ذهن خود برای سوالهای احتمالی پاسخ هایی آماده نمایید.

۴- **تهیه توصیه نامه ها** : معمولاً در مدارک دعوت به مصاحبه دانشگاه ها، دو یا سه توصیه نامه از اساتید دوره کارشناسی ارشد داوطلب خواسته می شود که یکی از آنها باید از استاد راهنمای وی باشد. اگر رتبه تان به گونه ای است که قطعاً به مصاحبه دعوت خواهید شد می توانید از همین الان به فکر تهیه این توصیه نامه ها باشید. روزهای بعد از معرفی اسامی مصاحبه شوندگان روزهای باارزشی است که بهتر است صرف چنین کارهایی نشود. ضمن اینکه ممکن است در فرصت بعد از اعلام اسامی دسترسی به استاد مورد نظرتان ممکن نباشد. نمونه متن های معرفی نامه اساتید به زودی بر روی سایت پی اچ دی تست قرار خواهد گرفت ولی به هر حال کلیت این نامه ها تأیید صلاحیت داوطلب برای ادامه تحصیل در مقطع بالاتر است.

این موضوع به ویژه برای داوطلبانی که سالها قبل فارغ التحصیل شده اند و دانشگاه محل تحصیل شان جز انتخاب های آنها می باشد مفید است و زمینه ای محترمانه برای یادآوری خاطرات و ارزیابی های آنها است.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

۵- **سر و سامان دادن به پایان نامه** : اگر در ترم آخر کارشناسی ارشد هستید و مقاله ای هم ندارید تلاش کنید در زمان باقی مانده پایان نامه خود را به جایی برسانید. همراه داشتن پرینت نهایی کارتان هم تا حدی کمکتان خواهد کرد.

۶- **تدوین رزومه** : اگر کارهای پژوهشی خاصی انجام داده اید از همین الان می توانید کار نگارش رزومه خود را انجام دهید. رزومه ای که در فرصت کافی نگارش یافته و تصحیح شده است با رزومه ای که با عجله نوشته شده است متفاوت خواهد بود.

۷- **تمرین مکالمه**: در صورتی که آشنایی تان با زبان انگلیسی در حدی است که ارزش سرمایه گذاری دارد شروع به تمرین مکالمه کنید. همه ما می توانیم با همین میزان آشنایی با زبان انگلیسی مکالمه بهتری داشته باشیم. برای این کار لازم نیست به زبان انگلیسی مسلط باشید؛ آن قدر تمرین کنید که مطمئن باشید مکالمه تان به اندازه سطح آشنایی تان با زبان انگلیسی ارتقا یافته است.

۸- **روش تحقیق** : اگر داوطلب رشته هایی هستید که درس روش تحقیق را گذرانیده اید آگاه باشید که آشنایی با روش تحقیق از مهمترین مباحث در ارزیابی شما است.

۹- **جمع و جور کردن کارها** : سعی کنید همه کارهای پژوهشی خود را مرتب و منسجم کنید. اگر اصل بعضی مقاله هایتان را ندارید و یا نسخه ای از پایان نامه تان را در دسترس نگاه نداشته اید هر چه زودتر مشکل را حل کنید. همراه داشتن نسخه کامل کارهای تحقیقی تان کاری است که برخی دانشگاه ها از شما خواهند خواست.

بخش دوم: روزهای نزدیک مصاحبه

۱- مدارکی که از سوی دانشگاه ها اعلام می شود را مرتب و منظم در پوشه ای زیبا قرار دهید. سعی کنید از کپی رنگی استفاده کنید به ویژه در مورد توصیه نامه اساتید. مدارک لازم معمولاً شامل مدارک شناسایی (شناسنامه ، کارت ملی) ، مدارک تحصیلی (لیسانس و فوق لیسانس یا نامه تأیید معدل دوره فوق لیسانس) و موارد پژوهشی شما (پایان نامه، پذیرش مقالات و ..) می باشد. پایان نامه را بعد از مروری بر آن به شما بازخواهند گرداند ولی سعی کنید پرینت مقالات را به تعداد دانشگاه ها تهیه کنید.

۲- با مراجعه به سایت دانشگاهها و مطالعه صفحه شخصی اساتید، موضوعات مورد علاقه و مقالات جدید آنها (و در صورت امکان کتابهای جدید) را مورد بررسی قرار دهید. موضوعات جدید بخش مهمی از سوالات جلسه مصاحبه را به خود اختصاص می دهد.

۳- معمولاً از داوطلب خواسته میشود یکی از موارد زیر را به زبان انگلیسی بیان کند. سعی کنید برای هر یک از موضوعات زیر (و ترجیحاً مواردی شبیه اینها) یک پاراگراف را تمرین و حفظ نمایید. اگر بخت با شما یار باشد به کارتان خواهد آمد.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

- معرفی کوتاهی از خود
- چرا ما باید تو را از بین بقیه انتخاب کنیم؟ (نقاط قوت خود را در چه میدانی؟)
- انگیزه خود را از ادامه تحصیل بیان کن!
- ۴ سعی کنید خود را در جلسه مصاحبه تجسم کنید و به سوالات فرضی ارزیابان پاسخ دهید. این کار به کاهش اضطراب شما در جلسه مصاحبه کمک خواهد کرد.
- ۵ اگر می خواهید با اساتید خودتان که از ارزیابان شما در دانشگاه معرفی شده شما نیز هستند صحبت کنید بهتر است قبل از جلسه مصاحبه این کار را انجام دهید. در چنین ملاقات هایی که معمولاً استرس جلسه مصاحبه را ندارد با خیال راحت و محترمانه از برتری ها و نقاط مثبت خود صحبت کنید. معمولاً اینگونه صحبت ها بعد از جلسه مصاحبه به مذاق اساتید خوش نمی آید و به صلاح شما نیست!
- ۶ پایان نامه های دوره کارشناسی ارشد و کارشناسی خود را دوباره مرور کنید. تسلط به مطالب پایان نامه از جمله مسائل مهم در مصاحبه دکتری است. اگر واقعا به مطالب پایان نامه و موضوعات پیرامون آن آگاه هستید باید سعی کنید جلسه مصاحبه را به سمت اینگونه مسائل سوق دهید.

بخش سوم: روز مصاحبه

- مصاحبه مانند یک برنامه پخش زنده است. شما فقط یک بار فرصت دارید ، قدر فرصت خود را بدانید!
- اگر وارد جلسه شدید و با سوالات انگلیسی مواجه شدید مضطرب نشوید. اساتید بعدی سوالات فارسی خواهند پرسید. همچنین ممکن است متنی به شما بدهند و از شما بخواهند که آن را معنا کنید.
- سعی کنید لوازم زیادی در دست نداشته باشید. لباس مناسب و رسمی بر تن نموده و با روی و مویی به اندازه ، آراسته در محل حاضر شوید.
- هنگام سلام در چشمان طرف مقابل نگاه کنید و در صورت دادن محکم و با اعتماد به نفس دست دهید.
- تکنیک چشمان براق: باید در صحبت های شما چهار چیز باشد: نشاط، سر زندگی، امید به پیشرفت و جستجوگری. و همین احساسات باید در لبخند و چشمان شما برق بزند.
- در طی مصاحبه به ساعت خود نگاه نکنید.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

- تا دقیقه نود بازی کنید. این که شما یک قسمت مصاحبه را بد گذرانده اید نباید باعث شود ناامید شوید. چه بسا رقبايتان همين قدر هم بلد نباشند.

- عجله نکنید. قبل از جواب به سوالات فکر کنید.

- تمام وقت بودن دانشجو: توجه داشته باشید که برای یک استاد خیلی مهم است که دانشجوی دکتری به صورت تمام وقت روی پایان نامه خود کار کند و اشتغال به کار می تواند تأثیر منفی بر روی نظر اساتید داشته باشد، البته در صورتی که کار فعلی شما در زمینه ای غیر از تدریس است. داشتن سابقه تدریس، نوشتن و یا ترجمه کتاب و از این قبیل کارهای تحصیلی می تواند به روند مصاحبه شما کمک کند.

- تأمین هزینه تحصیل: یکی از سوالاتی که حتما مطرح می شود، تأمین هزینه تحصیل شما خواهد بود. آیا خودتان سر کار می روید؟ شخص یا اشخاص دیگری هزینه زندگی شما را تأمین می کنند؟ معمولا در مورد آقایانی که متأهل هستند یا سن نسبتا بالایی دارند طفره رفتن از این سوال ساده نیست و گفتن اینکه شاغل نیستید و دانشجوی تمام وقت خواهید بود با لبخند معنادار اساتید همراه می گردد!

- معرفی داوطلب و سوابق تحصیلی: در ابتدا از دانشجو خواسته می شود که خود را معرفی کرده و به طور مختصر در مورد گذشته تحصیلی خود توضیح دهد. کار معرفی خود را سازمان یافته انجام دهید. سعی نکنید کارها را روی هوا و بدون برنامه انجام دهید. یک سازماندهی نادرست موثر نخواهد افتاد. نام دانشگاه محل تحصیل کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشجو پرسیده شده و در مورد پایین بودن بعضی نمرات توضیح خواسته می شود. این نکته را به خاطر داشته باشید که هر دانشجو در طول تحصیل خود ممکن است به دلایل مختلف از قبیل بیماری، مشکلات شخصی و ... نمرات پایین کسب کرده باشد که پاسخ صادقانه در مورد علت این امر می تواند سبب جلب اعتماد اساتید حاضر در جلسه مصاحبه شود. سعی نکنید چهره ای غیر واقعی از خود نشان دهید، نمرات و کارنامه پژوهشی شما بیانگر همه چیز است. می توانید یک پرونده مختصر از اطلاعات مقاطع مختلف تحصیلتان، سوابق کاری و توانایی های خود تهیه کنید تا در صورت لزوم ارائه نمایید.

- انگیزه داوطلب برای ادامه تحصیل، اهداف علمی و شغلی آینده: سعی کنید نشان دهید که دارای برنامه، رسالت شخصی، چشم انداز فردی و برنامه مشخص هستید. در مصاحبه مستقیم و غیر مستقیم بگویید که کاملا هدفدار این مسیر را انتخاب کرده اید و این یکی از گام های آینده شما است. البته این باید واقعیت داشته باشد و گرنه کلامی که واقعیت نداشته باشد نه باور می شود و نه تاثیرگذار است! پس راستگو باشید. به خاطر داشته باشید که داشتن انگیزه، کلید اصلی موفقیت در مصاحبه آزمون دکتری می باشد. شما توانایی عوض کردن عقیده اساتید را دارید و این امر میسر نمی شود مگر در صورتی که شما علاقه مندی و پیگیری بودن خود را نشان دهید و در پاسخ به سوالات صادق باشید.

- اگر ترم چهارمی هستید و از زمانبندی شما برای دفاع پرسیدند، اکیدا از بیان اینکه من درس داشتم و نرسیدم و.. خودداری کنید و بگویید خودتان را می رسانید ان شاء الله. چون اگر قبول بشوید هم واقعا خود را خواهید رساند.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

- تعداد مقالات ثبت شده در پایگاه های استنادی: روی مقالات علمی پژوهشی خود مانور دهید. پژوهش ها و مقالات شخصی که در حوزه تحقیق شما می باشند در پذیرش شما نقش بسزایی دارند. مقالاتی دارای ارزش در ارزیابی می باشند که در نشریات معتبر منتشر شده باشند. هرکاری هر جایی داشته اید (تدریس، مقاله، همایش، ترجمه، مجله...)، فهرست کنید و از آنها تاییدیه فراهم کنید، یا خودشان را همراه داشته باشید.

در مجموع چاپ مقالات در مجلات معتبر، نمره معدل و پایان نامه، ارائه کارهای تحقیقی و پژوهشی که خودشان گویای مطلب هستند و نمره کتبی آزمون دکتری مهمترین و مؤثرترین نکات برای قبولی در آزمون دکتری می باشند.

- موضوع مورد علاقه برای رساله دکتری: یکی از سؤالاتی که روز مصاحبه از شما پرسیده می شود، زمینه کاری مورد علاقه شماست. در پاسخ به این سوال هرگز نباید روی موضوع به خصوصی تأکید کنید، همچنین طوری پاسخ ندهید که گویی برایتان مهم نیست روی چه موضوعی کار کنید. بهتر است با پاسخ خود نشان دهید که هر چند روی چند زمینه کاری مسلط هستید ولی توانایی کار کردن روی موضوعات دیگر را هم دارید (یعنی انعطاف پذیر هستید). اگر حوزه مشخصی در کارهای تحقیقاتی مدنظر شماست و از حوزه هایی است که اساسی و استراتژیک است و مطمئن هستید که روی آن مسلط هستید می توانید بگویید که در زمینه پایان نامه دکتری از همین الان برنامه دارید.

- پذیرش دانشجو در سایر دانشگاهها: گاهی در مورد دیگر انتخاب های شما برای دکتری نیس سوال می شود. در دانشگاهی که اولین انتخاب معرفی شده تان است تا حدی بر روی مسئله تأکید کنند و بحث را کمی کش دهید و نشان دهید که با مزایای آن دانشگاه آشنا هستید. در مورد دو انتخاب دیگر توجیه کوچکی ارائه کنید و از آن رد شوید.

- برخی اساتید تا وقتی آن لفظی که در ذهنشان است گفته نشود، پاسخ را نمی پذیرند. سعی کنید طور دیگری جوابتان را تکرار کنید شاید موفق شوید!

- بدانید که ۵ دقیقه اول مصاحبه بسیار مهم است. پس اقتدار، متانت و اعتماد به نفس خود را در این ۵ دقیقه به رخ بکشید.

- کاری کنید که استادان احساس نمایند شما رشته و دانشگاه را با علاقه و حساب و کتاب انتخاب کرده اید.

- در تمام طول مصاحبه تنها یک هدف داشته باشید: باید اثبات کنید که کاندیدای با ارزشی برای دوره دکتری هستید. اسیر پاسخگویی صرف به پرسش ها نشوید بلکه در هر پاسخی سعی کنید که حداقل یک دلیل به مصاحبه گر بدهید که شما را برای دکتری انتخاب کند. در هر پاسخی یک امتیاز کسب کنید. خود پاسخ ها مهم نیستند، تاثیر پاسخ ها مهم است. هر سوال را فرصتی بسازید برای بروز توانایی ها، دانایی ها و مهارت های خود. در یک پاسخ به تحقیقات گذشته خود اشاره کنید در یک پاسخ به نمره های خوب خود در دبیرستان، در یک پاسخ به تجربه کاری در جوابی دیگر به مهارت های ریاضی و آماری خود. لازم است که قبل از جلسه به مواردی که باید در خلال پاسخ ها به آن اشاره کنید فکر کنید و آن ها را یادداشت کنید. به هر پرسشی به چشم یک فرصت برای اثبات خود بنگرید.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

- از اطلاعات خود بهینه استفاده کنید. مواردی را که از شما می پرسند به طرز ماهرانه (و نه ناشیانه ای) به مواردی که می دانید ربط دهید. فرض کنید از شما سؤالی پرسیده شود که شما جز مختصری از آن نمیدانید. بر همین مطلب تمرکز کنید. شروع کنید به توضیح آن به عنوان یک مقدمه و سعی کنید ارتباطهای ممکن را جستجو کنید. به تدریج مطالب به یادتان می آید و تازه گاهی ابداعاتی هم در همان لحظه می کنید!

- اگر مهارت های زبان و کامپیوتر را دارید و فرصتی پیش آمد، روی مهارت هایتان مانور دهید.

- در جلسه بیشتر بر روی توانمندی های خود مانور دهید و سعی نکنید که نقاط ضعف خود را توجیه کنید. مهم این است که گروه مصاحبه گر درک کند شما توانمندی های خوبی دارید و همه می دانند که هیچ کس جامع و بدون ضعف نیست. در صورت بروز یکی از نقاط ضعف، خیلی راحت و با اعتماد به نفس به مصاحبه کننده توضیح دهید که چطور سعی در برطرف کردن این نقطه ضعف دارید. زیرا برای اینکه انتخاب شوید لازم نیست در همه موارد مذکور قوی باشید. معمولا انتخاب کنندگان دچار خطای کلیشه ای خواهند شد. اگر فرض کنیم که ده فاکتور تصمیم گیری وجود دارد کافی است شما در سه فاکتور قدرتمند ظاهر شوید: مثلا فاکتور زبان، علاقه و مقاله.

- شما باید به نوعی اثبات کنید که روحیه معلمی (برای استاد شدن و تدریس در دانشگاهها)، روحیه محقق (برای انجام تحقیقاتی در حد تز دکتری) دارید. بنابراین در این رابطه امواج فکری خود را به اساتید منتقل نمایید.

مثلا نوشتن مقالات، شرکت در کنفرانس ها، طرح ها و حلقه های پژوهشی و سایر موارد.

- راستگویی را به نقطه قوت خود تبدیل سازید. در صورتی که سؤالی از شما پرسیده شود که جواب آن را نمی دانید، صادقانه بگویید که در حال حاضر حضور ذهن ندارم. به خاطر داشته باشید که اساتید در صورت شنیدن دروغ و یا اغراق، ذهنیت منفی پیدا می کنند.

- نسبت به سوالاتی که از شما می شود حالت تدافعی به خود نگرفته و ناراحت و دلخور نشوید. در برابر مواردی که فکر می کنید شما را در منگنه قرار داده اند از قبل به راه های فرار فکر کنید. از صحبت ها و سوالات نامعقول عصبانی نشوید!

- اگر جواب سؤالی را نمی دانستید اعتماد به نفس خود را از دست ندهید. گاهی اوقات خود سوال کنندگان جواب آن ها را نمی دانند. مهم اعتماد به نفس شما در برخورد با سوالات دشوار است.

- آمادگی سوالات عجیب را داشته باشید و نگران نشوید. اساتید گاهی حس سیزده به در می کنند و مثلا می پرسند: چرا آمدی این رشته؟ چرا آمدی اینجا؟ به نظرت سنت زیادی کم/زیاد نیست و... آرامشتان را حفظ کنید و بلبخندی متین، متناسب با استاد جواب ندهید/بدهید.

- گاهی اوقات پیش می آید که نفرات قبلی کارشان طول می کشد بنابراین زمان مصاحبه شما به تاخیر می انجامد این باعث می شود که شما عصبی شوید برای جلوگیری از این مشکل همراه خود کتاب های کوچک که جملات کوتاه دارد با داستان های کوتاه بامزه دارد همراه ببرید.

Mojtaba Alamdari - Mojtaba۴۶۹@yahoo.com

- اشتباهتان را بپذیرید. بی خودی بر خطایتان اصرار نکنید.

- محترم باشید. این ربطی به جلسه مصاحبه ندارد. به طور کلی هیچ کس از تفاخر، آنهم از سوی دانشجو خوشش نمی آید و حق هم دارد. لکن فرق مصاحبه با سایر اوقات اینست که استاد تحقیر شده می تواند شما را رد کند چون هنوز جنبه ارتقا ندارید.

- جدای از محتوای پاسخهای شما به سوالات، نحوه پاسخگویی مهم است. با اعتماد به نفس، مسلط، علاقه مند، گرم و قوی، و کمی با صدای بلند پاسخ دهید.

- اگر تجارب عملی ارزشمندی دارید بیان نمایید.

- حداقل ۳۰ دقیقه قبل از ساعت شروع مصاحبه در محل حضور داشته باشید. خلوت کردن با خداوند قبل از مصاحبه بسیار آرامش بخش است.